

välissä, muutama kolmen litran purkki täynnä sameaa nestettä ja suolakurkkuja. Käytävän vastakkaisella seinällä roikkui kaksi polkupyörää, toinen ilman satulaa, ja niiden jälkeen seisoivat valkoinen piano kannattelemassa metallista sankoa ja vatia. Käytävän molemmin puolin oli ovia, suljettuja ja vaitonaisia.

Georgi veti Veraa perässään. Pianon takana oli yksi ovi auki. Sieltä leijuivat kaalin ja käristyneen silavan hajut.

– *Kúhnja*, Georgi nyökkäsi ja kiihdytti vauhtia.

Vera ehti nähdä vilauksen isosta tilasta, kolmesta kaasuhellasta, muoviliinoiniin kääriytyneistä pöydistä, narulla kuivuvasta pyykkirivistä. Keittiön jälkeen käytävä kaarsi oikealle. Suljetut ovet jatkuivat myös siellä.

Kun he pysähtyivät, Georgi päästi Veran käden, jäi seisomaan, keräsi rohkeutta ja sanoi:

– Kaikki menee hyvin.

Vera kuuli, etteivät sanat olleet hänelle, mutta hän ei välittänyt. Hän ihmetteli kermanväristä ovea edessään, liljanmuotoista, vadelmanpunaista ikkunaa sen yläpuolella ja kahvaa – messinkistä kuusenkäpyä. Hän unohtui tuijotamaan ihmettä eikä heti huomannut, kuinka se kääntyi alaspäin ja ovi avautui.

Talo oli kuin lumoava labyrintti, josta paljastui koko ajan uusia kerroksia, salaisia aarrekätköjä, kiehtovia yksityiskohtia. Kommunalka oli täynnä outoja hajuja ja ääniä. Vuosikymmenten pölyä, joka oli tiivistynyt ylimääräiseksi tahmeaksi maalipinnaksi seinille ja lattioille. Paikka oli torakoita yhteiskeittiön seinillä, kylpyhuoneen vateja ja rättejä sekä pinttyneitä tahroja ja hiushalkeamaseittejä ammeessa. Lupauksestaan huolimatta Vera järkyttyi.

Hän koki samanaikaisesti inhoa, epäuskoa, pelkoa mutta myös uteliaisuutta, ja pian kommunalka alkoi tulla hänen uniinsa päättymättöminä käytävinä, seinien ja kattojen katkeamattomina kohokuviolina, kylpyhuoneen laattojen mosaiikkina.

Kolmannella vierailukerralla Georgi uskalsi viedä hänet yhteiskeittiöön, joka uinui sopivasti päiväuniaan. Mies keitti teevettä, ja Vera tutki tilavaa salia. Kolmen rasvaisen hellan vieressä nökötti suuri valkokaakelinen puu-uuni. Georgista se oli turha tilanviejä, mutta Vera näki siinä unohdetun keittiön kuningattaren.

Narulla kuivuvien pyykkien takana oli kaksi suurta ikkunaa, joista näkyi Leningrad – sen kirjavat peltikatot, harmaata taivasta kannattelevat savupiiput, lukemattomat mansardi-ikkunat. Vera osoitteli sormellaan tuttuja paikkoja, ja Georgi nauroi.

He istuivat ikkunoita lähimpänä olevan pöydän ääressä ja kastoivat makeaan teehen unikonsiemenrinkeleitä. Vera katseli kattoon ja seiniin maalattuja omenapuun oksia, lehtiä, hedelmiä, huomasi pöydän takana pienen luukun. Georgi ei osannut sanoa, mikä se oli, mutta he siirsivät pöydän sivuun ja avasivat veitsen avulla kiinni juuttuneen oven. Puinen luukku naksautti auki ja paljasti syvän kolon, jossa oli puinen ritiläpohja – se oli vanha kylmäkappi. Sen uumenista löytyi pölyinen hillipurkki, jonka käsin kirjoitetussa etiketissä luki »Kirsikkaa 1936».

Valkeat yöt

1988

Oven ympärille on ripoteltu seitsemän erilaista, mutta tiukasti toisissaan kiinni olevaa kelloa. Yksi on pyöreä ja messinkinen, selvästi vanhin, ja sen napin ympärille on kaiverrettu koristekirjaimin »Orlov». Muut on lisätty myöhemmin, ja jokaisesta lähtee oma johtonsa, joka lui-
kertelee seinää pitkin ja katoaa sen sisään. Kellojen ylä-
puolelle on asennettu sokin sokin metallisia, paperisia,
puisia nimilaattoja. Veran oma on pyöreä ja musta, sen
nappi on joskus ollut valkoinen. Hän koettaa muistaa, mil-
loin on viimeksi painanut sitä ja odottanut, että joku tulee
avaamaan. Neljä kuukautta sitten ehkä.

Hän asettaa verkkokassin maahan ja painaa nappia,
jonka yläpuolella lukee »Smelov».

Ensimmäinen yritys ei tuota tulosta, mutta hän ei luo-
vuta. Kolmannen painalluksen jälkeen oven takaa alkaa
kuulua lukkojen naksahduksia, ja kohta Smelovin takku-
tukkainen pää kurkistaa rappukäytävään. Mies katsoo het-
ken hämärään kuin yrittäen asettua tähän hetkeen. Sitten
kohauttaa päätään:

– *Zdoróvo*, terve.

– Meillä jäi avaimet kotiin. Kiitos, kun avasit.

Smelov päästää Veran ja Ninan sisälle. Kaulassa roikkuu vanha kamera ohuen remmin varassa, nenällä on pyöreät silmälasit. Kävellessään miehen ohi Vera haistaa hiukan ummehtuneen tupakantuoksun, joka lähtee venyneestä, hihansuista rikkinäisestä villapaidasta. Tuoksu on lempeä, kodikas. Villan karhea untuva hivelee Veran kämmenselkää, kun hän ohittaa miehen. Lämpö nousee rintaan, siirtyy poskiin. Ei kai vain punana?

Hän astuu askeleen sivuun, törmää limppua sylissään pitävään Ninaan, joka jyräsi leivänkuorta kulmahampailaan, kaksi etummaista irtosi edellisellä viikolla.

– Kaupassa annettiin smetanaa. Otimme kaksi litraa. Kelpaako sinulle?

Vera hakee Smelovin vaaleanharmaita silmiä paksujen linssien takaa, mutta mies katsoo hänen ohitseen. Vera ottaa kassistaan valkoisen lasipurkin. Nyt mies sallii kasvoilleen hymyntapaisen.

– No jos kerran ylimääräistä on. Hain juuri aamulla leipää.

Smelov iskee Ninalle silmää ja naksauttaa kieltään.

Ohittaessaan miehen huoneen Vera näkee ovenraosta tilan kylpevän punaisessa valossa – verhot on vedetty katosta lattiaan yltävien kaari-ikkunoiden eteen. Mies on eristänyt huoneen nurkan vanerilevyillä pimiöksi. Toisessa nurkassa seisoo punaruskea, kohokuvioisin lumpeenkuokin koristettu kakluuni.

Vera on usein istunut huoneessa iltaa, joskus GeorGIN kanssa, joskus ilman. He ovat juoneet kitkerää portviiniä tai vahvaksi haudutettua teetä. Vera on katsellut Smelovin ottamia kuvia, niiden ääri viivoja, vanhoja tavaroita rapistuneilla pinnoilla, ihmisten siluetteja, kasvoja, kana-

vien kimaltelevaa vedenpintaa, graniittia ja taottua rautaa. Smelovin mustavalkoisissa kuvissa on vodkapulloihin nojaavia suolattuja silakoita, talojen paljaita päätyseiniä, ruosteisia kattoja Iisakin kirkon kupolia vasten, kadunlakaisijoita, sateessa juoksevia lapsia. Kiiltävällä paperilla Leningrad on paljas, pehmeä ja kylmä, ruma ja äärettömän kaunis yhtä aikaa.

Veran katsellessa kuvia miehet tupakoivat istuen jakkaroilla, pöydällä oli kahvipurua, korpunmuruja ja leikatutuja filminpätkiä. Huoneessa soi King Crimson. Musiikki on Smelovin ja Georgin yhteisesti hankkimaa. Aina kun kaupunkiin saapuu uusi albumi, käytäväpuhelin soi, ystävykset jättävät kaiken ja lähtevät salaiseen paikkaan nauhoittamaan kiellettyä levyä kelalle.

Smelov menee edeltä keittiöön, sytyttää lampun. Vera jää käytävään hetkeksi, jotta torakat kavahtavat valoa ja ryntäävät seiniltä piiloon. Kerran hän joutui todistamaan yksin yöllä, kuinka sadat mustat pisteet lähtivät liikkeelle hellan ja pesualtaan luota eri suuntiin. Ne juoksivat pitkin kaakeleita ja seinäkoristeita kohti kattoa ja lattianrajaa ja katosivat salin lukuisiin rakoihin, halkeamiin ja koloihin. Pitkään hän näki painajaisia keittiön vallanneista torakkarmeijoista, jotka päätyivät hänen sänkyynsä, kasvoilleen, hiuksiinsa.

Smelov asettelee teekannuaan lieden siniselle liekille. Hetken hiljaisuus tuntuu samaan aikaan kevyeltä ja kiuksalliset, Veran kättä polttee edelleen Smelovin villapaidan hipaisu. Hän kysyy Smelovin töistä, kertoo, miten Irka kävi räyhäämässä ammeesta. Smelov nyökkäilee ja viipaloi leipäänsä. Viime päivinä on tullut kuvattua aika

paljon, hän kertoo ja pyyhkii käsiään housunlahkeisiin, raapaisee sänkeään. Valkeat yöt ovat erityisen upeat tänä vuonna.

- Laitan uuden koukun, hän sanoo yhtäkkiä.
- Ei tarvitse, Borja-setä. Isä laittaa, Nina keskeyttää.

Tyttö on kiivennyt puu-uunin päälle ja roikottaa jalkojaan reunan yli.

Mies katsahtaa Veraan, joka nojaa lieteen smetana-purkki sylissään. Smelov ottaa hyllyltä suuren emalimukin ja astuu Veran luo.

Vera irrottaa purkin kannen ja alkaa kaataa paksua smetanaa mukiin. Voimat katoavat käsistä ja ajatukset hämärtyvät. Pehmeä lämpö kuristaa kevyesti, kun smetana valuu.

- Vieläkö joudut pitkään odottamaan? Smelovin ääni tulee läheltä.

- Huomenna.
- Ihanko totta? No sehän on hyvä.

Vera on yhtäkkiä niin väsynyt, että nyökkää vain.

Niin, huomenna, *závtra*.

Kuherruskuukausi

1982

Häiden jälkeen Georgin äiti pakkasi tavaransa muutamaaan matkalaukkuun ja muutti ystävänsä datšalle Hatsinan lähelle. Vera puolestaan muutti yhden matkalaukullisen kanssa hänen tilalleen huoneeseen, joka löytyi käpykahvaisen oven takaa. Seitsemän neliömetrin kotiin, joka oli täynnä piirityksen jälkeisistä raunioista löytyneitä huonekaluja ja tavaroita.

Vera hiveli sormenpäällään Itämeren aaltojen väristä kakluunia, joka loisti aurinkoisena päivänä sinisen ja vihreän eri sävyjä, kaakeleiden rohkeita kukkakoristeita, uunin pronssisia luokkua ja pyöristettyjä kulmia. Oven yläpuolella olevan liljaikkunan läpi näki, kuinka käytävässä sammutettiin ja sytytettiin valoja.

Rakastelun jälkeen hän makasi Georgin vieressä vuodesohvalla ja seurasi syreenin oksien, lehtien ja kukkien hahmojen risteilyä katon kohokuviossa. Sen keskeltä roikkui samettinen, kuusipuunvihreä varjostin. Pellavaverhot leijuivat huoneeseen ja toivat Nevalta suolaisia tuulahduksia.

Himonjälkeinen tahmea iho piti heitä kiinni toisissaan, Georgin parran kiharat kutittivat Veran ohimoa, Veran sormet hivelivät miehen rintaa, kulkivat kylki-

luilla, nenä upposi kaulan kuoppaan. Miehen äänessä oli maan voimaa, metsän kaikua, valtameren kohinaa. Georgi puhui maailman ääristä, unelmasta, joka vei häntä Kamtšatkan tulivuorten, geysirien ja arojen kallioille, jääkylmän valtameren lähelle. Sinne hän halusi viedä myös Veran.

Se kesä oli heidän. He unohtivat ystävänsä viinalta ja säilyke-etikalta haisevaan juhlasaliin soittamaan kitaraa ja juomaan vielä muutaman hääparille ja sukelsivat uuteen elämäänsä. Ei ollut päiviä eikä öitä, vain auringonsäteiden, varjojen ja hämärän leikkiä seinillä. Sormet, käsivarret, jalat punoutuivat toisiinsa lakanoiden välissä, paljas iho poltti. Välillä he torkahtelivat, välillä heräsivät ja rakastelivat taas. Oli koko ajan jano, ja auringonsäteiden kurkistaessa kattojen takaa heräsi myös nälkä.

Iltaisin he istuivat ikkunalaudalla, Georgi puhalsi kadulle tupakansavua, seurasi vastapäisten talojen ikkunoiden takaista elämää ja Fontankan heleää kimallusta parin korttelin päässä. Halpa viinipullo kallistui lasien suuntaan ja sai kaupungin keinumaan. He poistuivat kotoaan vain, kun oli pakko.

Päivisin Vera makasi sohvalla odottaen Georgia yliopistosta, missä tämä valmisteli tutkielmansa teoriaosaa ennen ensimmäistä lähtöään. Sohvan vieressä Veralla oli pino taidekirjoja, jotka hän oli haalinut Apraksin torilta. Siellä seisoi unohdettu armeija viimeisiä tavaroitaan kauppaavia vanhuksia pyytäen kopeekkoja aarteista, joita ei pitänyt olla enää olemassa.

Vera selaili paksulle paperille painettuja teoksia, kuvitelti kuviin oikeat sävyt, siveltimevetojen jättämät epätasaisuudet, töiden todelliset koot. Hänestä oli uskoma-

tonta, että jossakin päin maailmaa ihmiset saattoivat ostaa pääsylipun ja astua saliin, missä teokset olivat oikeasti olemassa.

Kommunalka jatkoi elämäänsä kiinnittämättä huomiota käpykahvan takana paisuvaan onneen. Asuinhuoneisto koostui seitsemästä kodista, seitsemästä toisilleen turhan läheisestä, liian vieraasta elämästä. Elämät kuuluivat lakkaamatta seinien läpi. Ovet avautuivat ja sulkeutuivat. Joku hipsutteli tohveleissaan heidän ovensa ohi. Käytävän puhelin soi kerran tai pari päivässä. Naapurihuoneesta kantautui matalaa puhetta. Iltapuolella jostakin kauem-paa kuului empivää musiikin tapailua, sävel alkoi kauri-niisti, eteni muutaman soinnun, mutta katkesi yllättäen – yhdessä huoneessa asui filharmonian huilisti, joka antoi yksityistunteja kotonaan. Välillä kuului lasten ääniä, nau-rua, riitelyä ja itkua, joita seurasi naisen tiukka toru. Talo soi veden lorinana putkissa, tuulen huminana piipuissa, parketin narinana ja ovien kitinä.

Illalla oven lukko napsahti, käpykahva kääntyi ja Geor-gi astui sisään koivunlehdenvihreässä pellavapaidassaan. Vera asetti kirjanmerkin sen taulun kohdalle, jonka näyt-täisi ennen nukahtamistaan, nousi ja hautasi kasvonsa miehen kainaloon.

Sitten he seisoivat ikkunan edessä ja katsoivat heltees-sä puhkuvaa kaupunkiaan. Georgi kietoi kätensä Veran vyötärön ympärille, nojautui hänen selkäänsä vasten, ru-tisti kovaa. Autuus muuttui Verassa kiehuvaaksi iloksi, elä-väksi himoksi, tuntui kipuna alavatsassa, hakkaavana syk-keenä kaikkialla kehossa. Georgi nosti Veran kesämekon helmaa silittäen paljasta reittä, ja koko maailma talon

äänineen ja kesään pakahtuvine kaupunkeineen katosi.
Jäljelle jäi kosketus ja hengitys.

Valkeat yöt

1988

Vera pyyhkii leivänmurut pöydältä kämmenelleen ja ripottelee ne Ninan tyhjään teemukiin. Tyttöä ei nukuta, vaikka juuri tänään Vera tarvitsisi tilaa omille ajatuksilleen.

Hän vastailee Ninan loputtomiin kysymyksiin huomisesta. Milloin me lähdetään? Aamulla. Millä me mennään? Niin kuin aina, ensin metrolla, sitten raitiovaunulla. Kuinka monta pysäkinväliä metrolla? Neljä. Millä raitiovaunulla? Katsotaan, mikä tulee, ehkä seiskalla. Minä haluan sitten ikkunapaikalle. Pääset, jos ei ole tungosta. Mitä minä teen vaarin ja mummon luona? Kyllä te jotain kivaa keksitte. Kuinka monta lelua saan ottaa mukaan? Yhden vain, olet yhden yön siellä. Miksi vain yhden? Tulemme hakemaan sinua sitten seuraavan päivän aamuna. Tuleeko isä varmasti? Tulee. Mistä tiedät? Tiedän vain. Nuku nyt.

Vera toivoo, että tyttö lakkaisi varmistelemasta, mutta Veran vastaukset synnyttävät vain uusia kysymyksiä, muuttuvat epäilyiksi, herättävät lapsessa pelon. Nuku nyt.

Vera laittaa Okudžavan levyn soimaan. Hiljaiset kitarransoinnut ja melkein kuiskaava laulu tyynnyttävät heidät

molemmat. Hän istahtaa Ninan vuoteen reunalle, asettaa käden kapealle selälle ja sulkee silmänsä.

– Mama, kuuluu peiton alta, – oletko varma, että papa tulee huomenna?

– Olen.

Vera keinuttaa itseään musiikin tahdissa, hyräilee mukana. Laulu kutsuu unen lähemmäksi.

Kun peiton alta kuuluu rauhallista hengitystä, Vera nousee ja aloittaa. Ensin hän pakkaa Ninan repun, sujauttaa vaihtovaatteiden väliin toisen nuken, yllätykseksi. Lisää villapaidan, vaikka on luvattu hellettä. Äidin mielestä tärkeintä elämässä on pukeutua lämpimästi. Sitten Vera suoristaa paperikasoja, asettaa hyllyille mahtuvat kirjat suoraan riviin, pinoaa loput pyramideiksi seinän viereen, pöydän alle. Hän viikkaa vaatteet uudelleen ja saa ne mahdumaan kaappiin niin, että ovi menee lopulta kiinni. Hän kokoaa mukit ja kupit torneiksi astiakaappiin, pyyhkii viinilasit kirkkaiksi. Hän puhdistaa pölykerroksen kakluunin pinnoilta, hankaa uunin luukut ja kahvat kiiltäviksi.

Tekisi mieli puhdistaa myös lattialistat, seinät, ikkunakarmit, tuolien jalat ja pöydänalus, vaihtaa verhot, pestä ikkunat ja tuulettaa kunnolla. Tyhjentää koko huone. Antaa sen täyttyä valosta. Palauttaa vain murto-osa esineistä. Antaa kakluunille päärooli. Mutta näin saa kelvata. Tämän tavaramäärän kanssa ja näiden seinien sisällä lopputulos näyttää parhaalta mahdolliselta. Hän avaa tuuletusikkunan ja päästää lämpimän kesäyön huoneeseen.

Yhtäkkiä oveen koputetaan kovaa. Vera ei uskalla mennä avaamaan, mutta uhkaava paukutus ei lakkaa. Hän erottaa iskujen lomasta Petrovitšin ärjynnän. Kohta se heittäisi Ninan.

Vera raottaa ovea vain vähän, jottei Petrovitš onnistu pääsemään huoneeseen. Mies keinahtelee pehmeiksi juoduilla jaloillaan ja roikkuu ovenkarmista. Hän ei saa kohdistettua katsettaan Veraan, vaan silmät vaeltelevat käytävän hämärässä ja välttelevät huoneessa palavan pöytälamppun valoa.

– Verka, anna vodkaa, mies yrittää kuiskata.

– Mitä?

– Anna vodkaa, minä sanoin! kuiskaus on muuttunut hetkessä karjunnaksi.

– Ei minulla ole vodkaa! Vera yrittää pitää miehen huoneen ulkopuolella, tämä horjahtaa Veran kosketuksesta, on lysähtää lattialle, mutta heittäytyy käytävän vastakkaiselle seinälle. – Mene nukkumaan.

– Varmasti on! Anna vodkaa, Vera!

Vera kääntyy katsomaan, mutta Ninan peiton alla ei näy liikettä. Hän yrittää rauhoitella naapuriaan:

– Petrovitš, kaikki on hyvin. Mene huoneeseesi. Aamu on iltaa viisaampi.

Vera on jo laittamassa oveaan kiinni, kun Petrovitš kerää voimansa ja hyökkää kohti ovea.

– Anna vodkaa, *súka*, narttu! Anna, minä sanoin!

Samassa käytävästä kuuluu Maria Andrejevnan ääni. Nainen seisoo omalla ovellaan ja tarjoaa siroa, kultaisella nesteellä täytettyä lasia.

– Petrovitš, anna Veran olla. Tule, niin annan sinulle yömyssyn ja saat nukuttua rauhassa.

Mies ottaa pari epävakaata askelta Maria Andrejevnan suuntaan, nappaa lasin naisen kädestä, kaataa sisällön suuhunsa, jähmettyy hetkeksi ja jatkaa varmemmin askelein kohti omaa huonettaan.

Vera rauhoittelee hengitystään ja pauhaavaa sydäntään. Hän kiittää ovenraosta Maria Andrejevnaa.

– Eipä viisikymmentä grammaa ole vielä koskaan kennellekään tehnyt hallaa, nainen vastaa. – No, Vera, huomennako?

– Kyllä, huomenna.

– Nuku siis hyvin.

– Yritän. Hyvää yötä myös teille.

Vera kääntää huoneessa levyn ja asettaa neulan sen reunalle. Ikkunan takana kaupunki hengittää ohi ajavien autojen kohinana, kanavien rauhallisten laineiden loiskuntana graniittiportaita vasten, puistojen lehmusten huminana. Ihan kohta ne alkavat kukkia.

Ensimmäistä kertaa hyvin pitkään aikaan hän tuntee sängyssä, kuinka paikka vieressä on äärettömän tyhjä. Hän tekee mytyn peitosta ja rutistaa sitä jalkojensa välissä. Okudžava laulaa viimeisestä sinisestä johdinbussista.

Omenatarha

1982

Georgi nosti kämmenensä Veran pääläeltä, pakotti itsensä ylös hänen viereltään, otti reppunsa sohvan alta ja lähti ensimmäiselle tutkimusmatkalleen, jolle tiedekunta oli hänet kuukaudeksi nimennyt. Karttakirjan mukaan paikka löytyi kolmen sivun päässä Leningradista.

Yhtäkkiä tavaroilla täytetty huone oli tyhjä. Vera ei halunnut poistua sieltä, pelkäsi päästävänsä Georgin tuoksun karkuun. Hän kävi keittiössä varhain aamulla ja käytti kylpyhuonetta keskellä yötä. Hän vältteli naapureitaan, joista oli siihen asti nähnyt vain vilauksia, kuullut toiveleiden sipsutusta ja haistanut illallisen jättämän kärryn keittiössä. Georgin lähdettyä hän ymmärsi asuvansa paikassa, joka hänen piti osata jakaa tuntemattomien kanssa. Käpykahvalla suljettu maailma oli hänen, mutta sen ulkopuolella toimivat oudot, ääneen lausumattomat säännöt.

Eräänä syyskuuisena aamuna hän hipsutteli keittämään teetä ennen luentoja. Hän näki jo käytävästä, että keittiössä paloi valo, ja livahti sisälle toivoen, että joku oli vain unohtanut sammuttaa lampun. Mutta keskimmäisen pöydän ääressä istui iäkäs nainen. Harmaat hiukset kevyellä nutturalla, olkapäillä kukkahuivi, siro teekuppi sormien

välissä. Nainen katsoi Veraa ikään kuin ohi, mutta nyökäsi. Vera toivotti hyvää huomenta, käveli hellalle, otti hyllyltään teepannunsa, täytti sen vedellä ja asetti liedelle. Vilkaisi taakseen ja katsoi lumoutuneena naisen nutturaa, pitkää kaulaa ja suoraa selkää.

Hän käveli empien naisen pöydän luo, otti tuolin ja istuutui vastapäätä, esittäytyi Georgin vaimoksi. Nainen vastasi pehmeästi, että hän tiesi kyllä. Sinisten silmien ympärillä oli piirteitä korostavia, kauniita ryppyjä, poskipääät olivat korkeat, korvissa keikkuivat yksinkertaiset kultakorut.

Veden kiehumista odottaessaan Vera alkoi tahtomattaankin kertoa, miten hän asui ensimmäistä kertaa kommunalkassa, miten kaikki tuntui oudolta, mutta samalla ympärillä oli paljon kauneutta. Hän osoitti puu-uunia, suuria ikkunoita, katonrajan reliefiä, omenoita sen oksilla. Teekannu alkoi sihistä liedellä. Vera katsahti vanhempaan naiseen ja oli näkevinään kyyneliä tämän silmissä.

Nainen nousi, kävi huuhtelemassa kuppinsa mutta kääntyi ovelta.

– Omenatarha on tämän keittiön nimi. Eikä tämä ole mikä tahansa kommunalka, lapsi rakas, tämä on koti. Ja minä olen Maria Andrejevna Orlova. Miellyttävä tutustua.

Valkeat yöt

1988

Segódnja, sana tunkee Veran kiisselimäisen unen läpi, herättää. Hän nousee rypistyneeltä lakanalta ja totuttelee alkavaan päivään.

Tänään.

Hän herättää Ninan, saattaa tytön kylpyhuoneeseen aamupesulle, huuhtelee omatkin kasvonsa kylmällä, raudalta haisevalla vedellä.

Sitten Omenatarhaan. Ei ole yhtään nälkä, mutta päivä ei voi alkaa ilman aamupalaa, sen äiti on onnistunut syövyttämään häneen. Yksi niistä perusasioista, joista ei uskalla, ei kehtaa repäistä itseään irti. Välillä sitä sementti-perustusta vihaa ja haluaa luoda omat säännöt, mutta jalat ja mieli ovat juurtuneet liiaksi kiinni lapsuudenkotiin.

Keittiössä Irka on jo ehtinyt varata kaksi hellaa. Kattilassa kiehuvat perunat ja yhdellä rautaisella paistinpannulla sihisevät kurkuilta tuoksuvat vihertävät norssit, toisella pokshtelevat keltasilmäiset munat. Irkan pojat leikkivät hippaa pöytien välissä, osuvat tuon tuosta kulmiin, tönivät muita, pitävät mekkalaa. Irka koettaa rauhoittaa poikiaan, mutta karjahtelut ja keittiöliinan läimäisyt takapuolelle vain yllyttävät heitä.